

XXV. županijsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika
29. rujna 2020.

treći (III.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

90

Upute natjecateljima

1. Ispit se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba pazno ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pazno pročitati.
5. Treba pazno slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. U ispitu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Odgovori ne smiju biti pisani tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo ti uspjeh na Natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Županijskoga povjerenstva)

2. _____
(član Županijskoga povjerenstva)

3. _____
(član Županijskoga povjerenstva)

1. Zaokruži riječi koje nisu napisane u skladu s pravopisnom normom.

Zvijezde su svijetleća nebeska tijela. Mogu biti bijele, svijetlo plave, žućkaste, narančaste ili crvene. Položaj zvijezda u nebeskoj sferi tijekom ljudskoga životnog vijeka gotovo je nepromijenjen. Sa zvjezdarnice Astronomskoga centra u Rijeci zamjećene su dvije promjenljive zvijezde, kojima su dodjeljene oznake i izmjerene mase. O tome su izvješćivali svjetski mediji.

3	
---	--

2. Odredi sve morfološki i fonološki uvjetovane glasovne promjene.

Momče, u potpalublju broda nalaze se košare pune grožđa.

riječ	morfološki uvjetovane glasovne promjene	fonološki uvjetovane glasovne promjene
momče		
potpalublje		
grožđe		

3	
---	--

3. Ispiši sve glagolske oblike (vremena i načine) i imenuj ih.

Eto, zađoh u stranputice, a bijah obećao pričati o junaku romana.

Oprosti mi, hoću!

(Prilagođeno prema pripovijetki *Prijan* Lovro A. Šenoe.)

glagolski oblik	naziv glagolskoga oblika (vremena/načina)

5	
---	--

11	
----	--

U zadatcima od 4. do 17. rješenja napiši na crte.

4. Napiši točno riječi koje nisu napisane u skladu s pravopisnom ili gramatičkom normom.

U Osijek možete doći auto-cestom, tzv. Slavonikom, a možete se koristiti i uslugama hrvatskih željeznica. U Osijeku je 1975. osnovano sveučilište koje nosi ime velikoga biskupa Đakovačko-srijemske biskupije i hrvatskoga mecene, rođenoga Osječana, Josipa Juraja Strossmayera. Osijek je i u mojem izvatku iz matične knjige rođenih upisan kao mjesto rođenja. Nekoliko sam godina bila zaposlena u osječkome Muzeju Slavonije.

5. Upiši č ili ć.

4	
---	--

Osje_aju_i da nailazi oluja, _u_nuo je uza zid jau_u_i
i drš_u_i, nerado se prisje_aju_i isplovljavanja na pu_inu.

6	
---	--

6. Napiši rečenice u skladu s jezičnom normom ne mijenjajući gramatički odnos među surečenicama.

a) Želim da naglasim da on svoje stvari s nikim ne dijeli iako to nerado priznaje.

b) Kada ću imati više vremena otići ću na putovanje brodom.

2	
---	--

7. Upiši kratice ili pokrate zadanih pojmova u odgovarajućemu padežu.

U prostoru _____ „Zagreb”, zahvaljujući _____ Šimiću i _____ Novak,
(Nogometni klub) (gospodin) (gospođa)
predstavljena je knjiga uglednoga člana _____.

(Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti)

4	
---	--

8. Zadatak ima dva dijela.

a) Upiši zarez gdje je potrebno.

b) Odredi vrste nezavisnosloženih rečenica.

Vijesti su stizale Dunavom te se slijevale u Varoš kao niz žlijeb.

Svuda u svijetu nešto se staro rušilo ili nešto novo gradilo.

Bilo je posvuda mračno ali je u daljini nešto svjetlucalo.

(Prilagođeno prema romanu *Odbor za sreću* P. Pavličića.)

3	
---	--

9. Odredi rečenice prema sastavu (jednostavna, nezavisnosložena, zavisnosložena).

a) To je bilo putovanje koje ću zauvijek pamti. _____

b) Prije nekoliko mjeseci putovala sam vlakom. _____

c) Sjela sam i razmišljala o lijepome putovanju. _____

3	
---	--

10. Zadatak ima dva dijela.

a) Odredi od koliko se surečenica sastoji ova složena rečenica.

b) Ispiši glavnu surečenicu.

Lena se još sjećala, ili je to bila slika koju je od komadića tužnih priča naknadno slijepila u svome umu, povorke kola od kojih su rijetka vukli traktori na kojima su bili jastuci iz kojih se perje otimalo na sve strane, pa se činilo da nad cijelim prizorom treperi neka bliješćeća aureola.

(Prilagođeno prema romanu *Kocke od maka* S. Babić Višnjic.)

a) _____

b) _____

2	
---	--

8	
---	--

11. Odredi vrste zavisnosloženih rečenica.

- a) Ljudi koji pišu ostavljaju srce na papiru. _____
- b) Nadam se da moje srce neće biti ranjeno. _____
- c) Mudrost je kad i u tišini pronalaziš odgovor. _____
- d) Upišite ga na tečaj neka nauči dobro plesati. _____

4	
---	--

12. Odredi pogodbene/uvjetne rečenice prema vrsti pogodbe/uvjeta.

- a) Da sam znao istinu, bilo bi lakše. _____
- b) Ako opet zalutamo, nećemo stići. _____
- c) Pitaju li za rješenje, ponudite ga. _____

3	
---	--

13. Odredi vrste priložnih rečenica.

- a) Sniježilo je iako je zima već davno bila za nama. _____
- b) Oči su mu se smiješile kao što se smiješi more. _____
- c) Krenula sam mu u susret da ga snažno zagrlim. _____
- d) Toliko mi je srce kucalo da sam ostala bez daha. _____

4	
---	--

14. Odredi vrstu surečenica slijedom kojim se nalaze u rečenici.

Kako bih imala ocjene kakve su mi potrebne za upis na fakultet, redovito učim i pohađam nastavu.

Kako bih imala ocjene

kakve su mi potrebne za upis na fakultet,

redovito učim i pohađam nastavu.

3	
---	--

14	
----	--

15. Odredi službu podcrtanim riječima u rečenici Večeras mi se sklapaju oči od umora.

večeras _____ mi _____ od umora _____

16. Zadatak ima dva dijela.

3	
---	--

a) Napiši rečenicu u skladu sa standardnojezičnom normom.

b) Napiši kako se naziva jezična pogreška u zadanoj rečenici.

a) Naše tvrtke već dugo surađuju zajedno, čak oko desetak godina.

b) _____

2	
---	--

17. Odredi u koje se vrste nezavisnosloženih (vezničkih) rečenica mogu preoblikovati sljedeće bezvezničke rečenice.

a) Ležao je na travi, čitao knjigu. _____

b) Iva voli sladoled, Saša voće. _____

c) Dolaziš – ne dolaziš? _____

d) Leon je došao, Marko nije. _____

18. Zadatak ima dva dijela.

4	
---	--

a) Ispiši sročne sintagme.

b) Odredi padež sročnim sintagmama.

Putniče, ako se oštrim serpentinama vučeš do prijevoja Vratnika iznad Senja, proći ćeš kroz neugledno mjesto. Na ploči piše Majorija.

(Prilagođeno prema putopisu *Majorija i Cvelferija* N.Opačić.)

sročna sintagma	padež

3	
---	--

12	
----	--

U zadatcima od 19. do 26. preoblikuj kako je zadano. Rješenja napiši na crtu.

19. Preoblikuj rečenicu tako da podcrtanim glagolima promijeniš vid.

Nemoj mi zamjerati što te ne posjećujem, ali namjestiti novi stan nije lako.

2	
---	--

20. Preoblikuj jednostavnu rečenicu u priložnu.

Stigli su prekasno.

1	
---	--

21. Preoblikuj atributnu surečenicu u atribut.

Kako se udaljava, tako mu se onaj čovjek koji je pogrbljen čini sve starijim.

1	
---	--

22. Preoblikuj objekt u objektnu rečenicu.

Sudac je utvrdio odgovornost.

1	
---	--

23. Preoblikuj subjekt u subjektnu rečenicu.

Neradnik ne zna što je umor.

1	
---	--

24. Zadatak ima dva dijela.

a) Preoblikuj upravni u neupravni govor.

„Učitelj vozi džip?” upitala sam gospođu srednjih godina.

(Prilagođeno prema pripovijetki *Samo su tarabe ostale* J. Matanović.)

b) Odredi vrstu zavisne surečenice u preoblikovanoj rečenici.

2	
---	--

8	
---	--

25. Zadatak ima dva dijela.

a) Podcrtaj u tekstu rečenicu koja je nastala uvrštavanjem.

b) Napiši rečenice od kojih je nastala podcrtana rečenica.

- a) U gradu su bila slična svjetla, slične noći, slični mirisi. Znao je da je njegov Varaždin novi grad. Sličan starome, ali izgledao je drugačije. Njegov je Varaždin sada živio drugačije.

(Prilagođeno prema romanu *Tijelo od snova* D. Peričića.)

b) _____

2	
---	--

26. Ispiši iz ulomka zadane rečenice.

U noći onoga dana, kad je to okrutno djelo počinjeno, trgnuo me iz sna povik. Zavjese oko moga kreveta proždirali su plamenovi. Usijana plamteća buktinja. S velikom mukom umaknusmo požaru. Pustošenje je potpuno. Zemaljsko bogatstvo izgubljeno je. Hvatao me očaj.

(Prilagođeno prema pripovijetki *Crni mačak* E. A. Poea.)

a) jednostavna neproširena rečenica

b) neoglagoljena / bespredikatna rečenica

c) vremenska surečenica

3	
---	--

U zadacima od 27. do 37. zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

27. Koja je rečenica napisana u skladu s jezičnom normom?

- a) Sara je završila pretdiplomski studij menadžmenta.
b) Sara je završila preddiplomski studij menadžmenta.
c) Sara je završila prediplomski studij menagmenta.
d) Sara je završila preddiplomski studij menagmenta.

1	
---	--

6	
---	--

28. U podcrtanoj sintagmi u rečenici Imam naviku u knjigama podcrtavati važne odlomke jer tako postajem gospodar sadržaja. **odnos među riječima je:**

- a) sročnost
- b) upravljanje
- c) pridruživanje

1	
---	--

29. U kojoj je rečenici imenica *jezik* dopunjena sročnim atributom?

- a) Govorili su jezikom svojih predaka.
- b) Govorili su kao poznavatelji jezika.
- c) Željeli smo govoriti svojim jezikom.
- d) Nikada nije govorila jezikom ulice.

1	
---	--

30. Koju funkciju ima imenica *tijelo* u gramatičkome ustrojstvu rečenice

Tijelo mi zapljusnuše valovi.?

- a) atributa
- b) objekta
- c) apozicije
- d) subjekta

1	
---	--

31. Koja je rečenica napisana u skladu s jezičnom normom?

- a) Ni otac niti majka nisu se dobro naspavali.
- b) Nisam se ni naspavala niti dobro odmorila.
- c) Niti sam se naspavala niti dobro odmorila.
- d) Nisam spavala, no međutim nisam umorna.

1	
---	--

32. Koja je rečenica napisana u skladu s jezičnom normom?

- a) Ugodno je u toploj sobi pošto je već kasna jesen.
- b) Pošto si jako nespretan, nemoj se visoko penjati.
- c) Kupit ću ti novu odjeću pošto prerasteš onu staru.
- d) Bernard rijetko sklapa prijateljstva pošto je šutljiv.

1	
---	--

5	
---	--

33. U rečenici *Prije nego što odeš, javi se.* zavisna surečenica, u odnosu na glavnu, izriče:

- a) istodobnost radnje
- b) prijevremenost radnje
- c) poslijevremenost radnje

1	
---	--

34. Rečenica *Pretpostavlja se da ih je bilo stotinu puta više.* je:

- a) rečenica s neizrečenim/skrivenim subjektom
- b) rečenica s izrečenim subjektom
- c) neoglagoljena/bespredikatna rečenica
- d) besubjektna rečenica

1	
---	--

35. Koja je rečenica napisana u skladu s jezičnom normom?

- a) Prošloga puta vozila sam se zrakoplovom.
- b) Prošli puta vozila sam se zrakoplovom.
- c) Po prvi puta vozila sam se zrakoplovom.
- d) Po prvi put vozila sam se zrakoplovom.

1	
---	--

36. U kojoj je rečenici riječ *putovanje* izravni objekt?

- a) Dugo razgovaramo o maturalnom putovanju.
- b) Ove godine planiramo maturalno putovanje.
- c) Učenicima je na svakome putovanju zabavno.
- d) Svako zanimljivo putovanje odmor je za dušu.

1	
---	--

37. Rečenica *Namrgođene ne volimo, dok se nasmijanima veselimo.* je:

- a) vremenska rečenica
- b) suprotna rečenica
- c) usporedbena rečenica
- d) dopusna rečenica

1	
---	--

5	
----------	--

38. Pročitaj tekst i odgovori na pitanja.

U knjizi *Prema povijesti slavonskih šuma* u izdanju Hrvatskoga instituta za povijest navedeno je da je *Šumski red*¹ carice i kraljice Marije Terezije donesen 22. prosinca 1769. za Kraljevinu Ugarsku i Hrvatsku, odnosno za civilnu Hrvatsku i Slavoniju. Cjelovita Hrvatska tada nije bila u sastavu Austro-Ugarske Monarhije, već je veći dio hrvatskoga juga bio pod vlašću Mletačke Republike.

Prema nekim autorima *Šumski red* utemeljen je na terezijanskome urbaru² iz 1755., kojim je ozakonjen odnos između feudalaca i kmetova. Urbar sadržava i temeljne odredbe o iskorištavanju šuma. Jedan od osnivača suvremenoga šumarstva u Hrvatskoj, inženjer šumarstva Fran Kesterčanek, koji je djelovao u 19. st., zapisao je kako to nije samo prvi hrvatski zakon o šumama već i prva uredba o šumskome gospodarenju izdana na hrvatskome jeziku.

Akademik prof. dr. sc. Dušan Klepac, prvi dekan Šumarskoga fakulteta u Zagrebu (1959./1960.), izjavio je kako se *Šumski red* smatra prvim udžbenikom šumarstva u Hrvatskoj. Sadržavao je preporuke o vremenu sječe i upute o sadnji žira, zabranio štetne zahvate u šumi, kao što su brst i guljenje kore, te je sadržavao druge propise o očuvanju i zaštiti šuma.

(Prilagođeno prema tekstu *Početak prakse potrajnosti u hrvatskomu šumarstvu* M. Glavaš.)

¹puni naziv *Naredba o lugov, gajov, dubrav i loz – čuvanje i zadržavanje*

²od staronjemačkoga urbar, urbor – prihod, prinos

1. Zašto neki autori smatraju da se *Šumski red* temelji na terezijanskome urbaru?

1	
---	--

2. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Razvoj suvremenoga šumarstva u Hrvatskoj započinje u:

- a) 17. st.
- b) 18. st.
- c) 19. st.
- d) 20. st.

1	
---	--

3. Napiši za što je sve *Šumskome redu* pridodan atribut *prvi*.

3	
---	--

5	
---	--